ॐ

प्रेमधर्मायनमः

पागलनां काव्यो.

प्रयोजक

शाह तुलसीभाई अरजूनभाई (पागल)

धुलीआ-खानदेश.

प्रकाशक,

मोहनलाल भुलाभाई (स्नेहयोगी)

धुलीआ-खानदेश.

प्रकाशस्थानः—धुलीआ खानदेश.

मुद्रक,

जयराम धोंडू शेट मधुकर

मालेक श्रीगजानन मुद्रकालय धुलीआ-खानदेश.

संवत १९७५. तारीख ९-१०-१९.

प्रती ५००] [किंमत अमूल्य.

ॐ

प्रेमधर्मायनमः

पागलनां काव्यो.

प्रयोजक

शाह पुनसीभाई अरजूनभाई (पागल)

धुलीआ—खानदेश.

प्रकाशक,

मोहनलाल भुलाभाई (स्नेहयोगी)

धुलीआ—खानदेश.

प्रकाशस्थानः—धुलीआ खानदेश.

मुद्रक,

जयराम धोंडू शेट मुद्रक

मालेक श्रीगजानन मुद्रकालय धुलीआ खानदेश.

संवत १९७५. तारीख ९-१०-१९.

प्रती ५००] [किंमत अमूल्य.

अनुक्रमणिका.

पागलनां काव्यो.

प्रस्तावना.

प्रिय वांचक बन्धु !

आ न्हाना काव्योना पुस्तकने मोटी प्रस्तावना करी 'माथा करतां मोटी पाघडी' प्हेरावबानी आवश्यकता नथी, तेम मारी इच्छापण नथी. जेथी फक्त आ न्हाना पुस्तकमां गुंथायेल काव्योना आंतरिक उद्देश सम्बन्धे बे बोल लखी हुं बन्ध रहीश.

काव्यनुं खरुं स्वरुप शुं? आपणा देशनी कवितानी पद्धतिथी कंइक जुदीज पद्धतिनी पाश्चात्य प्रदेशनी कविता के'वी लखाय छे? तेनो परिचय करावबो एवा उद्देशथी नहि; परन्तु तालमात्रा (पींगळ) सिवायना पद्य लखाणथीपण अध्यात्मिक विषयनुं परिणाम समाजमां जल्दीथी थवा पामे छे, तेनो गुर्जरप्रजाना सुज्ञ-वर्गने परिचय करावबो, तथा तेवा पद्य लखाणना आंतरिक रहस्य तरफ त्हेमनी अभिरुचिनो प्रवाह दोरवो एवी आंतरिक इच्छाथी आ अध्यात्मिक विषयनो नुन्याधीक अंशे परिचय करावनार काव्योनो समुदाय प्रगट करवानी प्रवृति व्होरी लीधी छे.

आ काव्योना समुदायमांथी केटलांक काव्यो अर्वाचीन समयना सप्ताहिको तेमज मासिको (अजमेर 'जैनकोन्फरन्स प्रकाश,' भावनगर 'जैन-साशन,' झाडेश्वर 'सांप्रत-समय' अने सुरतमांथी प्रगट थतां 'दिगम्बरजैन' मासिक) मां तेमज केटलांक काव्यो इ स १९.१६ 'मुमुक्ष्वार्थे काव्यमाला' तथा केटलांक काव्यो जैनधर्मनी जुनी अने झीणी वातोने बहार (प्रकाश) मां लावनार—'धुलीआ-प्राणीरक्षक संस्था तथा जैन ज्ञानोदय मण्डलना उपदेशक मी. गोकळदास न्हानजी गांधी तरफथी 'पागलनां काव्यो' तरीके प्रकाशित थयेलां द्वारा जोवामां आवेल छे. आज तेज काव्योमां काव्यना प्रयोजक तरफथी कंइक नवीन प्रयोजेलां काव्यो मने मळतां पुनः आज एकंदर काव्यो प्रगट करवानो—अध्यात्मिक विषयना जिज्ञासुओनी समक्ष मूकवानो शूभप्रसंग श्रीयुत 'पागले' मने अधिकारसह बक्ष्यो छे, ते खाते हुं तेओनो अंतःकरणथी आभार मानुं छुं.

कवित्व साहित्यनी अभिरुचिनो समाजमां वेग मापवो ते आ पींगळ-दोषोथी भरेला न्हाना पुस्तकमां प्रगट थयेल काव्यो (कविताना अनेक दोषो होवाथी) थी अनुचित गणाशे. परन्तु आ कवित्वना केटलाक अज्ञात तेमज ज्ञात दोषोने अपवाद तरीके बाद करतां आ काव्योनुं न्हानुं पुस्तक अध्यात्मिकवृत्तिना जीज्ञासुओने उपयोगी कविताओ जेवोज गुजराती वाङमयना रसिक वांचको तरफथी आदर

मेळवे छे, ते माटे तो तेओनो आनन्दपूर्वक आभार मानवो ते एक परम कर्तव्य छे.

साक्षरवर्य रा. नरसिंहराव, न्हानालालभाई तेमज अन्य साक्षरो तथा लेखकोनी कविताओमाटे गुजराती वर्तमानपत्रोमां चर्चा थवा पामी छे. रा. नरसिंहरावनी कविताओमाटे एक पारसी गृहस्थे चर्चा करी हती, तो आ न्हाना पुस्तकमां गुंथायेलां कवित्वना केटलाक अपवादो भर्यां काव्योमाटे साहित्यक्षेत्रमां चर्चा थाय तो ते खाते कंई विशेष नवल नहिज गणाय ! अर्वाचीन जमानाना चिन्होमांथी दर्शन थाय छे, खरुंके (Pseudo-Sufism) कृत्रिम सूफीवादनो लेबाश प्हेरनारी कविताओ हमणां हमणां साहित्यना बाझारमां स्हेली होवानी साथे सस्ती थई छे; तेमज देशाभिमान वगेरे संकुचित भावोनां गानो समाजना अंतःकरणोने खुशामदनी मारफते, आकर्षण करतां थयां छे. देशाभिमाननो विषय कवित्वना व्यापारमां प्रविष्ट ना थाय एम कहेवाना मारो हेतु नथी. परन्तु परमपितानी विस्तीर्ण-मानव प्रजानां जीवनतत्वोनी तथा जीवनोद्देश—आत्मा ओळवानो हेतु, आगळ ए विषय निर्विवाद रीते संकुचितज गणाशे.

आ न्हाना पुस्तकमां प्रगट थयेल काव्योना प्रयोजक पोते पोताना अंतःकरणथी कबुल करेछे के,—‘ पोते कवि नथी, कवि थवानो दावो करता नथी, तेमज कविनी कीर्तिनो पण तेओने लोभ

नथी.' आवा मनोभावनी साक्ष सुज्ञ वांचकोने आ काव्योमांथीज मळी आवे तेम छे, जेथी ये खाते मारे कंई कहेवानुं बाकी रहेतुं नथी.

आ काव्योमाटे कंइक विवेचन करवानो आ प्रस्तावनाना लेखकनो इरादो छे. प्रभू! समय-शानुकुळ बनावशे तो अवश्य ते इच्छा पार पाडीश. एटलुं आशावचन आपी हालतो सुज्ञ वांचकोने हंशवृत्ति धारण करी गुण-ग्राही थई कवित्वना दोषोतर्फे क्षमानी उदार वृत्तिथी दृष्टि करवा हुं नम्र विनंति करी रजा लउछुं.

स्नेह-सदन, ता. ०।१०-१२
धुळीआ—खानदेश.

"स्नेहयोगी."

पागलना काव्यो.

देह विचार.

हरिगीत.

मानवी माया तजीदे हाड मांसना देहनी.
लाभा लाभ विचार करीले राख चिंता चेहनी
जम केरो भय माथे लई तें जन्म लीधो जगतमां.
याद करी ले ओळखीले पड ना पापना पंथमां.
अमर नथी कों जग महींना कोई तो रहेनार छे
वहे छे राह मृत्यूनी ते तरफ तुंय जनार छे.
बहु पाप कीधां दूभव्यां मन हाय लीधी सौ तणी.
चेती ले मूरख शानमां धर प्रबळ इच्छा सौख्यनी.
मा बाप भार्या भ्रात भगीनी दोस्त सहू संसारना.
क्षणीक सुखनी आश छोडी धर मन प्रभुनी भावना.
देख्यां अनेकां दृष्टिथी द्रष्टांत तें आ सृष्टिना.
विषय सूखने भोगवी पडे मार आखर मुष्टिना.
अंतर तणा उद्धार आ विचारी लेजो मन महीं.

मोक्षनी अभिलाष धरीने चित्त राखो प्रभु महीं
पागलने जे मन भावीउं लख्युं अहीं ते तो सही.
दिलमां उतारी स्नेहे भजजो श्री जीनेश्वरने अहीं.

२

हुं छुं तमारो आजनो महेमान काले शुं थशे.
आव्यो ए आत्मा जे रीते पल एकमां चाल्यो जशे.
पाछो मलीश नही कोई काले कोरी अंतर राखजे.
खोटी छे ममता देहनी हे ! जीव सत्य मानजे. १
धारण कर्यूं जे नाम तेतो दीसतुं नथी देहमां.
जोईश ज्यां त्यां दिससे अवयव पींड आ मांसनां.
मात ताते नाम आप्युं पींडरूपी आ देहनुं
माने छे भ्रात भगिनी भार्या नाम मोटुं स्नेहनुं. २
ज्यारे तजी आ देहथी तूज आतमा दूर थशे.
त्यारे खरुं आ नाम तारुं पींड देह पामशे.
सगां संबंधी दूर थई पून्य पाप साथे आवशे.
'पागल' कहे हे ! जीव त्यारे अवीचल सूख पामशे. ३

३

(मान मायाना करनारा रे) ये चाल.

जरा जीव विचार कर मारां रे, तें कर्यां छे ये पाप अकारां.
जुठां मायाना आ छे पसारां रे, भृख्यां छे सौ देहना तारां. जरा. १

सूतरनो तांतणोने पाणी परपोटो वीज करे चमकारां
हे मुज जीवडा समजी ले पलमां—एवां हाल छे तारां थनारां रे—
जरा. २

नकामी कायानां मायामां मूरखां—माने तुं शीद मारां मारां.
मारी झपाटो लेशे पलकमां—कोई न तारां थनारां रे—जरा. ३
सोने मढेल जेवां सूखपाल तारां—महेल शोभायमान न्यारां.
'पागल' कहे आ ममताने मूकी—भज 'महा-वीर' प्रभू प्यारां रे-
जरा. ४

४

(हवे मने हरी नामथो नेह लाग्यो) ये चाल

हे! जीव तारा देहनी रचना केवी.
मानी ले मूरखां माटीमां माटी मळेली. हे! जीव. १
केटली वार आवा देहमां आव्योने केटली वार नीसरी चाल्यो.
अनंत चोर्‍यासीमां फरी फरी थाक्यो तोये जरिये न प्रभू मन भाळ्यो रे.
जीव २
सोमुं टीपाय तेम टीपायो प्राणीया तुं शुद्धता पाम्यो न क्यांई.
'पागल' कहे जीव शुद्धथा भजी प्रभू भजनमां टीपाई रे. जीव ३.

आत्मबोध.

(जेशाळ करी ले विचार. माथे जम केरो मार—) ये राह

आतमराम उडी जाय, धर्म पाप रे तोळाय;
कुडीकाय अग्नि खाय; स्वार्थी करे हाय! हाय!

चालरे जीव प्रभुमां तन्मय थईये.

साचा देव भजी शीवपद लईयेजी:--

दिन-रात वहीजाय, तारुं आयूं तो खवाय;

धनमाल तुं कमाय, तेथी धर्मना तोळाय,-चालरे०

सोनुं पडयुं माटी मांहय, नीकळी अग्निमां तपाय;

शुद्ध त्यारे ते कहेवाय, तपो प्रभू भक्तिमांय-चालरे०

झोळी शबनी बंधाय, तेने खांधेरे लई जाय,

साची खोटी वातुं थाय, मुवे हाथीनुं मूल थाय,-चालरे०

क्यांथी? आव्यो ते विचार, कोण छे ते मनधार;

जावु मे'ली घरबार, श्रेष्ठ भवने न हार--चालरे०

जग माया छे संसार, तेने तजे 'ज्ञान' थाय;

देहभान तो मूलाय, आत्म-ज्ञान! ते कहेवाय,

सत्य 'महा-वीर' वाणी, "पागल" प्रीते मनगाय--चालरे०

(वैदरभी वनमां बलवले) ये चाल.

निश्चे जाण तुं जीवडा, आ संसारनुं रुप

कृतीम रंग पतंगनुं, तन यौवन धन रुप, निश्चे. १

स्वारथना सगपण सहू, पूत्र सहोदर माय,

पिता बहेन घरणी वहू, मरतां साथ न थाय, निश्चे. २

कर्मने वश थई एकलो, भटक्यो चोर्‍यासीं मांह्य.

अनंत चोर्‍यासी फरी वळ्यो, पार पाम्यो न क्यांय. निश्चे. ३

बे तुज साथ सखावसे, पून्य पाप संभाळ.
बीजा नथी कंई कामना, शीद करे छे जंजाळ. निश्चे ४
भोळपणे भव हारीयो, रत्न चिंतामणी जेम.
'पागल' कहे नही आवशे, फरी अवसर एम निश्चे. ५
अरिहंत नाम स्मरणकरी, भज मन जीनराज.
पामीश पद उत्तम पछी अरिहतथी आज. निश्चे ६

(सखी परभव पाप अमाप) ये चाल.

जरी समज समज समज नादान, तारुं हवे शुं थशे.
कीधां पाप अतोल भूलीभान, मलकावी शुं हसे. जरी. १
कंई समजी ले जीव शान, काया तारी ना थशे.
दिलमांही प्रभूंनु ध्यान, धरिले भलूं थशे. जरी. २
आ जगतनी माया फोक, ते बाजु ना जजे.
मूकी दे मननो सौ शोक, दया दिल धारजे. जरी. ३
आ संसार तणा जे जन, संबंधी तारां हशे.
मात तात पूत्रादिक व्हेन, भार्या अहींया वसे. जरी. ४
नही धाय कदी वारे तारां, देखंतां बेसी जशे.
पछी व्यर्थ कहे मारां मारां, जे तारां ना थशे. जरी. ५
पून्य पाप तणो हीसाब, देवा तुं जरुर जशे.
तो पून्य ग्रही बांध गांठ, दूःखी ना तूं थशे. जरी. ६
येक साचो अरिहंत मान, अंते काम आवशे.
कहे 'पागल' तजीदे गुमान, एक दिन प्राण जशे. जरी. ७

हरी गीत.

अती पून्यथी नरभव उत्तम जे मळ्यो गमावना.
अमूल्य ल्हावो ले हवे आ जन्म व्यर्थ हारना.
क्षणिक सूखना व्यर्थ फांफां मारवा मूकीज दे.
अनंत सूख अभिलाष मनमां निश्चये मागीजले. १
अधिकारने बहू धन वधीउं शुं ? वध्यूं ते तो कहे.
संततीथी कुटुंब वधीयूं व्यर्थ मायाने ग्रहे.
एम वधतां मोहे फसतां नरदेहने हारी जशो.
प्रभू भक्तिमां चित्त राखशो 'पागल' कहे सुख पामशो. २

सत्य प्रकाश.

(धनाश्री)

दुर करो तन धुर-तमारुं-दुर करो तन धुर.
व्यर्थ डरोतन धुर-तमारुं-दुर करो तन धुर.
विविध रहस्ये भर्युं जगत आ- शुद्ध तत्वे भरपुर तमारुं०
तत्व सरोवर धोतां धोतां तन-प्रगटे खरेखर-नुर-तमारुं०
सत्य नुर जब प्रगटे तनमां-विचारे जणाय स्वरुप-तमारुं०
एकज आस्था दिलपर धरतां- शुद्ध थशे तव कुप-तमारुं०

तन-वाडीमां सिंचे मन-पाणी- आवे मधुरां फुल--तमारुं०
मस्त बन्या ये पुष्प सुगंधे-- ज्ञान बगीचे पुर -तमारुं०
प्रारब्धो ये देह कुप छे--संचित-सत्य स्वरुप --तमारुं०
जगत्-विशाळ विचार देहमां रगेरग ज्योत अंकुर--तमारुं०
खाई मीठां फळ ज्ञान तणांए-वसीये हजुरा हजुर-तमारुं०
सत्य स्वरूपना साटे अमे तो-प्राण पण करीये दुर-तमारुं०
राह जडी शुद्ध लेश न तजीये-शर्ण जइये सत भूर-तमारुं०
तन-मन-धन ए सत्ये ओवारिता-थईये आभारे न दुर-तमारुं०
चर्ण धरीये तेज प्रभुना-भवभय करवा दुर -तमारुं०
विशाळ क्षेत्रे. प्रगट्यो प्रकाश-'पागल' थाय चकचुर--तमारुं०

(वेडो बाई वूडतो तारोरे. अब आइ पार उतारो) ये चाल.

आवेलुं हाथे गुमावेरे, समजी संसारे कां नाचेरे.
मळ्यो मानवनो जन्म रुपालो, धर्म करणीने काज.
विषय भोगे राची करीने, हारी जाय भव आज. आवेलुं. १
मोटा पून्ये दूर्लभ एवो, जैन धर्मनो साथ.
मळेलुं जगतमां श्रेष्ट तने तो, भूलेकां जीननाथ. आवेलुं २
हुं नथी तारो कोई न मारो, जग्त जंजाल गणाय.
जाणी बुजीने अंध बेनीन, कूवे पडी पस्ताय. आवेलुं ३
सहू दूनिया स्वार्थे राजा, भूले कां भरमाइ.
ताकी बीली रही उंदर उपर, तके न चुके क्यांई. आवेलुं ४

स्वार्थ विना स्नेह करोने, छांडो मननो द्वेष.
कामक्रोध मोह लोभ विसारी, साधो जे रहयुं शेष. आवेलुं ५
बाळ रमत जुवानीमां सूतो, वृद्धे कर्यूं न भजन.
अंतकाळे रडी रडीने थाक्यो, व्यर्थ गमाव्यूं जीवन. आवेलुं ६
पापथो डरीने पून्य जमावीले, करतुं परउपकार.
'पागल' जीनगुण गातां स्मरतां, तरी जाये भवपार. आवेलुं ७

ईश–स्तुती.

(धनाश्री)

जीनगुण रसने चाख, प्राणीरे तुंतो–जीनगुण—
प्रथम कदीतो लागशे खारो, पछी आंबानी शाख– प्राणीरे १
जीन संगतथी मूक्ति मळशे, सिद्ध वचननी साख– प्राणीरे २
काचीरे काया माटीमां मळशे, पलकमां थई जशे राख– प्राणीरे ३
कंचन सम काया कां माने, बंद थशे तूज आंख– प्राणीरे ४
गाडी वाडी लाडी लक्ष्मि, तजी दे तारो साथ– प्राणीरे ५
'पागल' कहे छे जीन गुण गाओ, खरो मुक्तिनो द्वार– प्राणीरे ६

सदुपदेश संवादमांथी !

(लावणी)

सूणे तो सूणावुं तुंनेरे जंजाळी जीवडा
स्त्री पूत्रे मोह घाल्यो, संबंधीओये भमाव्यो,
लक्ष्मीना लोभे तणायोरे; जंजाळी जीवडा ॥ १ ॥

निज नारीने विसारी, परनी तें प्रित झाळी,
साचुं सुख शुं ते देनारी; जंजाळी जीवडा ॥ २ ॥
माथे छोगां उंचा घाली, छाती काढी ने तो चाली,
दुनियाने कीधी वहालीरे; जंजाळी जीवडा ॥ ३ ॥
उंचा अंत्तरो मंगावी, तेल सुगंधी लगावी,
उंचा वस्त्रे देह शुं ? सजावीरे; जंजाळी जी० ॥ ४ ॥
एवां एवां गांडां घेलां, मूकी दे नकामा चाळां,
जम केरा खाय झालारे, जंजाळी जीवडा ॥ ५ ॥
अहिं नथी कोई ता'रुं, मिथ्या कां वदे तूं मा'रुं,
के'तां तने लागे खारुंरे; जंजाळी जीवडा ॥ ६ ॥
पंखी टोळूं साथे मळ्युं, क्षणमां उडीने चाल्युं,
तेमां तने शुं ? जणायुंरे; जंजाळी जीवडा ॥ ७ ॥
पाणी परपोटो फुटे, देहथी तो जीव छुटे,
पछी पोक माथे मूकेरे; जंजाळी जीवडा ॥ ८ ॥
ठाठडीमां ठीक घाल्यो, चार जणे तो उपाड्यो,
काष्टे सूवाडी सळगाव्योरे; जंजाळी जीवडा ॥ ९ ॥
हाय ! वोय ! नित्य करे, नकामी पीडाने व्होरे;
देहनी जो थाय होळीरे; जंजाळी जींवडा ॥ १० ॥
मो'टा मो'टा साहुकार, गरीब अने गमार,
कोई रहयुं ना न रहेवाना; जंजाळी जीवडा ॥ ११ ॥

संसारे डूबेल " पागल " काढजे ना वात हसी,
ऊरमां उतार उंडीरे; जंजाळी जीवडा ॥ १२ ॥

निश्चयात्म–स्वरूप.

जग्तना पट्ट परथी शोधो-नाथ जे तमारो रे ॥ २ ॥
नाथ जे तमारो-सौने-जग्त तारण-हारोरे-जग्तनाप० ॥ १ ॥

साखी.

जग्तपट्ट द्रष्टे धरो........जुओ शीवपुर धाम-
अंतर-पट्ट उकेलीने........घट भाळो आतमराम.
बाह्य भावे भूल्या सघळा-करीतारो मारोरे-ज० २
सृष्टि माया रुप छे........तजो न आपो ध्यान.
स्थिर सम चित्तने ध्यावतां-भूलाय भ्रांति तमाम–
भूल भ्रम ! शत्रू तारो पास ना' वे विचारोरे ॥ ३ ॥
ग्रहण करवा शीवपद........ज-गत जग्तज मान.
आवरण ये बदलावतां........प्रगटे निजरुप भान–
धरीने विचार सारो, तरे दुःखीयारोरे—जग्त० ॥ ४ ॥
तरीवरीया आ पंथथीं........शीवरमणीनी माळ-
वरवा प्रेमे शोधती........हस्ते धरीने थाळ-
योग्यायोग्य शोधनारी, कंथ आनंद कारोरे– ॥ ५ ॥

हसे वसे आ लोकमां........शोक नीच पद पाय–
हर्ष शोक निवारतां........सती भाळे क्षणमांय–
जोईले मन मझे "पागल" वरसे अमृत धारोरे ॥६॥

आत्म सिवायनुं सुख नकामुं.

दीठां में रंकनां द्वारो, दीठां में राय भंडारो;
दीठां श्रीमंत घरबारो, कंइये सुख दीठुं ना. १
दीठी दुःखी सती नारी, दीठी वेश्यानी पण बारी;
दीठी कुलटा तणी यारी, कंइए सुख दीठुं ना. २
दीठां में बाग ने बंगला, दीठां में म्हेल ने गढला;
दीठा भागो घणा वनना, कंइए सुख दीठुं ना. ३
दीठां नदीतीर ने नाळां, दीठी अग्नि तणी ज्वाळा;
दीठां गिरिवृंदना कंदरा, कंइए सुख दीठुं ना. ४
दीठां जोगी अने भोगी, दीठां सन्यासी ने त्यागी;
दीठो लेरी ने वियोगी, कंइए सुख दीठुं ना. ५
दीठां छे लग्न वरघोडा, दीठां खांधे जे पोढेला;
दीठां हस्तां अने रोतां, कंइए सुख दीठुं ना. ६
दीठां भूचर अने खेचर, दीठां सागरमां जळचर;
दीठां वळी जे रह्यां स्थळचर, कंइए सुख दीठुं ना. ७

दीठां मंदिरमां देवो, दीठो मीठो जगत मेवो;
दीठां सहु जग्तना खेलो, कंइए सुख दीठुं ना. ८
दीठी गाडी अने वाडी, दीठी मुजने मळी लाडी;
दीठी मूकी गई माडी, कंइए सुख दीठुं ना ९
दीठो आकाश ने पाताळ, दीठो यमनो दरबार;
दीठो छे सहु तणो वहेवार, कंइए सुख दीठुं ना. १०
देखी ना शके कां कोय, देखे शक्ति जेनी होय;
देखे अंतरेथी कोक, कंइए दुःख देखेना. ११
सदा आनंदसम सुखो, सदा 'पागल' छे लुखो;
सदा आनंदनो भूखो, कंइए दुःख देखेना. १२

डर शानो?

नथी डर मारे सृष्टिनो, शुं मारे सृष्टि तरवी छे;
सदा आनंदरुपे छुं, शुं करवा दुःखी थावुं छे. १
नहि पापी न धरमी छुं, नहि कर्ता न हर्ता छुं;
जनमने मर्ण छे कोने, डरी भागुं हवे शाने २
कोनो हुं ने शुं छे कुल, कुटुंबीओनी मानी भूल;
धराना धाम ने धनमाल, डरुं माथे हवे शाने. ३
नथी संताप ना तन मन, नथी सुख वांय पेटने पग;
धरमने करम छे कोने, तपजपथी डरु शाने ४

न आव्यो ना गयो छुं रे, सदा आनंद रमुंछुं रे;
हर्ष सुख शोक छे कोने, उभो सामे डरुं शाने. ५
नहि जाग्रत नथी निद्रा, मळ्या सौ एक रुपवृंदा;
विषय इंद्रिय छे कोने, कदि पण हुं डरुं शाने. ६
न देही न विदेही छुं, न नागो न ढंकायो छुं;
भेद भिन्नताज छे कोने, कदि पण हुं डरुं शाने. ७
देखाती तेज भ्रांति छे, अभेदे तेज त्यागी छे,
पंचभूत पागळ कहे छे, तजी भ्रांति डरुं शाने. ८

समय !

आशा गोडी.

वखत गयो ते न आवे, समज मन—वखत गयो ते न आवे.
पलनी खबर पडे ना तुजने, सिद्धो तने समजावे. समजमन १
लघु वयमां तुं रमत गमतमां, व्यर्थही काल गमावे. समजमन. २
तरुणपणे तरुणीना संगें, तारुण्य नाच नचावे. समजमन ३
वृद्धपणे चौ बाजुनी चिंता, प्रभूनु स्मरण तजावे. समजमन ४
काल अचानक आवे त्यारे, कोई तने न बचावे. समजमन ५
कूडकपट अविश्वासी कर्मो, नित्य तने रखडावे. समजमन ६
तन-धन-यौवन शरीरना बलनु, व्यर्थ तुं मान धरावे. समजमन ७
आत्मा विदेशे जतां तन तुजनुं, होळी सम तो जलावे. समजमन ८

चंचल चित्तथी प्रभूने भजीले, जेथी मोक्षपद पावे. समजमन ९
उत्तम नरभवनो ल्हावो लईले, फरीने कदींये न आवे. समजमन १०
ज्यांथी भूल्यो फेर गणीले, तारुं आयूष्य उंदीर खावे. समजमन ११
"पागल" समज सानमां कांई, 'अवसर फेर न आवे' समजमन १२

जीवने उपदेश.

(मझा देतें हय कथा धार तेरे बाल घुंघरवाले)

शाने भूले जोई सूख, जे छे नर्के लई जनारो.
नर्के लई जनारो, चोराशी फेरवनारो शाने १
क्षणिक सुख अभिलाषा, तेनी जाण सदा निराशा
तजी क्षण विषय सुख आशा, धर धर्मरुपीं किनारो. शाने २
लक्ष्मिनी आशा भारी, शींद ते तो मनमां धारी
कुलटा सम देशे विसारी, कोई हाथ नथी धरनारो. शाने ३
अहंकार तजी दे मननो, तेम नाशवंत आ तननो.
भूली जई सदा आ धननो, था प्रभूपदने भजनारो. शाने ४
मायामां शुं लपटायो, स्नेह संबंधमांही फसायो
जेथी धर्म मार्ग भूलवायो, फक्त धर्मसाथ करनारो. शाने ५
मात तात भ्रातने भार्या, जेणे कोईने नथी तार्या.
पण अनंत भव भटकाव्या, ए मोह न तारणहारो. शाने ६
'पागल' शीख दे जीवने, तज मोह लोभ क्षण सुखने.
अहंकार तजी प्रभुपदने, जे अनंत सुख देनारो. शाने ७

(बेडो बाई बुडतो तारोरे)

देखीले आंख उघाडीरे, लेशे तने काळ पछ डीरे.
घडीमां उठीश घडिमां बेसीश घडिमां करीश काम.
सूवा बेसवा जमवा न्हावामां फरवामां नथी आराम. देखीले १
आखी जींदगी काम करीने खोयो मीठो अवतार.
लेश न ओलख्यो अंतर आत्माने क्यांथी पामीश पार. देखीले २
बालपणुं गयूं जुवानी वही गई वृद्धना हालहवाल.
अणचिंत्यो कालज आवी पकडशे खेंची जशे तत्काळ देखीले ३
म्हेल मेडीमां तरुणीसाथे रम्यो तूं विषय भोग.
आखर समज कोई दिने थशे, पलभरमां वियोग. देखीले ४
दोस्त न तारो भाई छे न्यारो स्वार्थी भगिनी जाण.
तातने मात छे मोहना प्यारा, भार्या दूःखनी खाण देखीले ५
सगा संबंधीओ काम न आवे, भीडे भागे दूर.
आत्मज्ञानना चक्षु खोली जरा जोईले भरपूर. देखीले ६
आखी जींदगी एळे वही गई लीधुं न इशनु नाम.
अंत समये याद न आवशे कदीन कंई आराम. देखीले ७
जमवुं फरवुं बेसवुं उठवुं, छोडी दे सघळो शोक.
ऐश आरामने तुछ मानीले समज संसार फोक. देखीले ८
ओलख ओलख अंतर आत्मा भज मन अरिहंत.
'पागल' कामज आवशे एतो थाशे पापनो अंत देखीले ९.

तिर्थंकर अरिहंत प्रभूवली बोल मंत्र नवकार.
पाप बळीं जशे स्मरण करतां. सफल थशे अवतार. देखीले१०
कवीत्व न जाणें पींगल न जाणे, लेश न धर्माचार.
आवे जे ध्याने लखे बोले आ, 'पागल' दिल उद्गार. देखीले११

प्रभू भज तूं.

भ्रमण भूंसाय भक्तिथी, भले भगवंतने भजतूं.
भरिले भक्तिनो भंडार, भजिले भावथी प्रभु तूं. १
भम्यो भूंडा चोऱ्याशीमां, पडयो छे पाप राशीमां
मळयो मानवनो अवतार, सफल करवा प्रभु भजतूं. २
रह्यो राची शुं कायामां, अने संसार मायामां
हठावा पापनी खातर, बनी मस्तान प्रभु भजतूं. ३
अज्ञाने अंधना बन तूं, आतमज्ञान मन धर तूं
आत्मा शुद्ध तो करवा, हवे निश्चे प्रभु भज तूं. ४
हवे ना धार कायाने, तजीदे क्रोध मायाने.
अचल वृत्ती धरी लीनता, खरा भावे प्रभु भज तूं. ५
पिता माता बेनी भार्या, न कोईए कोईने तार्या.
प्रभुविना न तारक कोई, तो तरवा प्रभु भजतूं. ६
भविष्य कोई ना जाणे, जो जमडा जीवडो ताणे.
अखंड भक्तिथी वश करवा प्रभुने भज तूं पागल ७

स्वरुप भावना.

(जेसल करी ले विचार—ये राग.)

स्वपर स्वरुपने विचार, धारी भर ज्ञान भार,
देख आत्मनो दरबार, भूल देहनो विचार;
आवोने सहु मळी सत्य उपासना करीए,
सत्य शोधी संग एक रुप धरीए. आवोने. १
क्षणमां दिन रात थाय, पलमां रात दिन थाय;
ए क्षण अजब कहेवाय, शोधवा मन जो तणाय. आ. २
सत्य बोले मुखमांय, पण असत्ये तणाय;
शाळा महीं ना भणाय, अंतर खणतां जणाय. आ. ३
सत्यामृत सत्य धार, सिंचि ज्ञानने प्रगटाव;
सत्यामृते जम निवार, अमृतरुप एकाकार. आ. ४
कंचन गळे तापमांय, देह गाळतां पमाय;
प्रभुरुप देहाकार, ध्यातां नासे अंधकार. आ. ५
सत्य भजो भली भात, अमृत भ्रात मात तात;
रहस्य समायुं दिन रात, जगते फरे मळे लात;
जाग्रत् सत्याचार विचार, 'पागल' धर ना आकार. आ. ६

मन कल्पना.

सारासार भावे स्वर्ग, नींचानीच भावे नर्क;
समभावे रचायुं मोक्ष, बाह्यभावे रचायुं विश्व. १

श्वेताकारनो नकशो, अक्षररुप लखायो छे;
नथी जग चीज जो तेमां, बाह्य भावे रचायुं विश्व. २
जग[illegible] छे असत्, अंतःदृष्टाज मानी ले सत्;
स्थिर मनकल्पना पदशिव, बाह्य भावे रचायु विश्व ३
जगत छे रात जगत छे दिन, जगत छे भू जगत छे नीर;
जगत मानव जगत छे दिव्य, बाह्य भावे रचायुं विश्व. ४
जगत जंजाळ छे कंगाळ, जगत छे देव जगत छे काळ;
जगत थातां प्रकाशित निज, बाह्यभावे रचायुं विश्व. ५
दोडादोड जोडाजोड, फोडाफोड तोडातोड;
जगत सागर जगत छे शून्य, बाह्यभावे रचायुं विश्व ६
जगत बुरुं जगत सारुं, जगत धोळु जगत काळुं;
जगदृष्टिए जाणे जीव, बाह्यभावे रचायु विश्व. ७
भू खेचर अने जलचर, जंगम ने वळी स्थावर;
ज्ञाने ज्ञान प्रकाशित शिव, बाह्यभावे रचायुं विश्व ८.
डाबां जमणां छे सर्वे अंग, एक मूखे समाथा संग;
जगत दिवे दिसे अति रम्य, बाह्यभावे रचायुं विश्व. ९
पीछानो जगतने रीते, ध्यावो कल्पना चित्ते;
मन ज्ञाने मोक्ष छे श्रेष्ठ, बाह्यभावे रचायुं विश्व. १०
अनिच्छा धर्मने गाडे, इच्छा कर्म ना भरजे;
मानापमान तजीने गर्व, 'पागलरुप' रचायुं विश्व. ११

तारुं कांई नथी. (चेते तो चेतावुं) चाल.

समजे तो समजावुं फरीरे दिवाना दिलडा.

संसारे कांईन तारुं, माटे कां वदे छे मारुं
जे जोईश ते छे न्यारुंरे-दिवाना दिलडा. १

मात तात बंधू नारी, विश्वमां तने जे प्यारी.
भगिनी पण थाय न्यारीरे–दिवाना दिलडा. २

कंचन सम छे तूज काया, संबंधीओनी छे माया.
मरतां तजे छे जायारे–दिवाना दिलडा. ३

काळ उभो मोढूं फाडी, मूखे खेंचे आयू तारी.
समजी कां दे विसारीरे–दिवाना दिलडा. ४

मरतां देहनी झोळी, बांधी लई जाय दोडी.
स्मशाने सळगावे होळीरे–दिवाना दिलडा ५

करें कांई नही झाली, रंक राय चाल्या खाली.
बाळयां काष्टमांही घालीरे–दिवाना दिलडा ६

विचार गणीने सारां, पाप कां गणेछे प्यारां
नेणतो उघाड तारांरे–दिवाना दिलडां ७

माटे भजभज प्रेमे–प्रभूने तूं नित्य नेमे.
मोक्षपदे पहोंच क्षेमेरे–दिवाना दिलडां ८

महावीर नाम सारुं–अखंड सूख देनारुं.
'पागल' ने लाग्यूं प्यारुंरे–दिवाना दिलडां ९

मधूरुं पुष्प.

हैयानो हार गणतांमें, करीना कोईनी परवा.
हजारो दोषने धरतां, धरीना कोईनी परवा. हैयानो. १
जोयांमें हारना फूलो–
बगीचे ना जई ढूंढो.
फरो भले जीतना बागो, कदी ए फूल मळशे ना. हैयानो. २
मधूरुं पूष्प हैयानुं—
मळ्यूं जे नूर आंखोनुं.
चोक्कस ए पुष्पना रंगे रंगाया नेत्र मारां छे. हैयानो. ३
स्वजन संतोषी जो निंदे—
भले घण बाणथी विंधे.
धर्यो आकार जे साचो, फरीने ध्यान ना चूके. हैयानो. ४
नथी कंई जोगनी आशा––
धरी छे योग निराशा.
तर्जी सौ भोगनी इच्छा, हृदये धारी छे पुष्पीच्छा हैयानो ५
जगतमां लीधुं ने दीधुं—
फरीने रुप पण दीठुं.
थयो बे स्वादी खट्टमीठो, खरो रस पूष्पनो पीधो. हैयानो ६
अरे नादान न जाणे तो—
अक्कलथी ना पीछाणेतो.
नजीक जोईने समजे ना, मधूरां पूष्प प्याराने. हैयानो. ७

हैयानो हार ते आत्मा.
खरं अंशे जो तत्त्वोमां.
धरीले ध्यान भावेतुं, पापी देह मल धोवा. हैयानो. ८
हृदय "पागल" तुं रंगीले——
ए पाका पूष्पना रंगे.
चंडकोषिये हृदय रंग्यूं, मधूरां पूष्प महावीरथी. हैयानो ९

———

काया !

सुण आतम मारां, काया नथी तुज प्यारी.
शोधिले प्यारां, कायाथी कार्य निर्धारी. सुण १
अमृत वाणी सांभळी आतम-भर पेट भरपूर.
जगत तत्त्वो पास न आवे, भ्रम भूंसाय जरुररे. सुण २
जग वंद्य वीर वचन रसाळा, धार तूं मन गंभीर.
पदोपदें विचार करीने, चाल थई खंभीररे. सुण ३
भरोंसो आ खोटी कायनो, कदी न घर दिलमांह्य
वखत विशेषे जेम विते आ, शोध तत्त्व दिलकायरे. सुण ४
पाणीनुं परपोटुं फूटे, वादळ जो विखराय.
विज चमक ने मेघ धनुष्य पण, पळमांही भूंसायरे. सुण ५
भले रंक के राय होय वळी, ज्ञानी के गुण हीण.
तकनो लाभ काळ ले ज्यारे, घरथी काढे वीररे. सुण ६

आव्यो तेम जईश ते रीते, कंई न संग जरूर.
राचे माचे कां कायामां ? 'पागल' तणा नहीं पूरे॰ सुण ७

मनने उपदेश.

गरबी—(ओधवजी संदेशो कहेजो श्यामने.)

भजतां स्मरतां शोधि लेने आत्मने.
खरां स्वरुपमां मनडां प्रेमे झूलजो.
जगमती ज्योतिने भाळी नेहथी.
अखंड सुवासे मग्न थयेलुं फूल जो. जाजनां १
वस्यूं वृक्षपर कांटा डाळे हींचतूं.
सुप्रभाने प्रकाशित करतूं स्हेज जो.
सुविचारे अंधोपण जाणे क्षणमहीं.
लूलो लंगडो बेसी बेसी ग्रेहजो. भजतां २
हस्त विनानो ग्रही धरीले दिलमां.
जीभविनानो लेछे जेनो स्वाद जो.
नासिकानी जरुर नथी सुवासमां.
बाह्येंद्री विण स्वरुपज सत्य जणायजो. भजतां ३
फकत जरुर छे गुरुज्ञान विचारनी.
तर्क वितर्के स्पष्टज भान भणायजो.

शुद्ध विचारे शोधंतां नजदीक छे.
दृष्ट वासने अधोगतिये तणायजो. भजतां ४
मनोमन तो अनन्य रुपे भासतुं.
सर्व विचारे साध्य अपेक्षा एक जो.
भिन्नभिन्न वृतिये चालतां सौ दिसे.
चालंतां एक ठामे जाये सर्व जो. भजतां ५
लक्ष्यबिंदूये पहोंच्या चाल्या पहोंचशे.
अनंतानंत सिद्धि वरिया शीवजो.
मनडारे शीद खोळे अवळा मार्गने
दानो थई खोळीले तारो पंथजो. भजतां ६
सद्गुरुने भेटी मनडा पंथ पूछ.
ते विण सत्य कदी तने न जणायजो
स्वामीओथी पूर दिसे मन स्थूलमां
शुद्ध थवा सोंपीदे मननी काय जो. भजतां ७
" सूर्योदयथी नासे अंधःकारने "
गुरुकृपाथी नासे तारां कर्म जो
" सद्गुरु भाव जे चाल्या पूरा नियमथी. "
" पागल " ग्रहीले सत्तात्मरुप मर्म जो. भजतां ८

सत्यरुप.

गझल.

आत्मा रुपतो साचो, मगन तेमां थई राचो.
जगतना रंगने त्यागो, जगतना रुपथी भागो. १

जगत छे नाशनुं बारुं, आत्मा रुप छे न्यारुं.
गणातुं विश्वमां प्यारुं, मुमुक्षे स्नेहथी भाळ्यूं. २

पिता मा भाई छे माया, भगिनी नारी सौ माया.
जाया मित्र पण माया, खरे धनमाल पण माया. ३

अहीं माया तहीं माया, ज्यां ज्यां जोउं छे माया
अरे काये वसी माया, खरुं निजरुप भूलाया. ४

माया भ्रम छे जाणो, माया छे खरो पाणो
जाणी व्यर्थ कां ताणो, जगत छे आत्म पीछाणो. ५

पिता मा भाई छे आत्मा, भगिनी भार्या सौ आत्मा
जाया मित्र पण आत्मा, ज्यां ज्यां जोउं छे आत्मा. ६

अहीं आत्मा तहीं आत्मा, वस्यो धनमालमां आत्मा
स्थळे स्थळ ए भर्यो आत्मा, खरां निजरुपमां आत्मा. ७

कहे "पागळ" भजो आत्मा, तम हृदयेज परमात्मा
हुं, तुं, तेह पण आत्मा, ते तुं हुंय छुं आत्मा. ८

आत्म दर्शन.

गझल.

प्रभूना भेदने पामी, पागल ले स्थानने जाणी.
प्रभूना रंगमां जामी, अंतरना भेद ले छाणी. १
जगतनुं जगतमां देजे.
तारुं तुं सूखथी लेजे.
प्रभूनी दिव्य ज्योतिमां, सकल कर्मोज दे बाळी. २
जगतमां जन्मी शुं जोयूं.
व्यवहारें सर्वने खोयूं.
हवे प्रभू प्रेममां राची, खोयेलुं सत्य ले भाळी. ३
गुलाबी वृक्षना कांटा.
संबंधीं मित्रना फांटा.
गुलाबी पूष्प सुगंधे, ले प्रभू सत्य पींछाणी. ४
धर्यूं तें नाम तुं जाशे.
खता दिन रेन तो खाशे.
जगत सूख-दू:ख संसारी, अखंड सूख ले हवे माणी. ५
अखंड ज्योती महीं वसीयूं
जनम धरतां अरे खसीयूं.
नजर ज्योति भणी धरतां, देखायूं आत्मरुप नामी. ६

आत्मरुप आत्ममां रमतां.
ज्योतिरुप निधीमां भमतां.
उछळती ल्हेरी उर्मीमां, रमंती ज्योति ले भाळी. ७
अखंड हर्षे रमे ज्योति
जगतना भानने भूली.
वहे अमृत वारी त्यां, पीले ध्यानमां आणी. ८
" पागल " निज ज्योतिमस्तिमां.
सदा घूमे आत्म हस्तिमां.
" वीर-महा-वीर " ध्यानने, पकड मजबूत ताणीने. ९

ऐक्यतत्र.

हरिगीत.

दृष्टा तणा आ दृश्यमां. दर्शन तणा प्रियभागमां
ज्ञाता वसे छे ज्ञेयमां, प्रिय ज्ञानना अवकाशमां. १
अवकाशने, आकाशने, प्रकाशने ने ज्योतिनें
जोती फरे दूनिया बधी, छांडीने सत्यना भावने. २
आ सत् ते असत्य छे, असत्य ने वळी सत्यमां.
अंतर खोई दूर फरती, नही जणाता कृत्यमां. ३

वहेती सरीता प्रेमथी, दोडी जती सागर भणी
ए प्रेमथी तुज कर चडयू, अखंड रस सागर मणी. ४
अवकाशना आकाश तेजा-काशनाज प्रकाशमां.
मणीमय बनी मूर्ति प्रकाशे, सर्व दृष्टी मात्रमां. ५
प्रिय अप्रियना व्यवहारमां, आसक्तिना रंग रागमां.
दृष्टाने भूली दृश्यमां, दृष्टि फरे मूळ वाणीमां. ६
वाणी विलासो विलसती, सृष्टि तणा सौंदर्यमां.
सौंदर्य भाळीने तलसती, माया तणा परिहास्यमां. ७
भूमी महीं मध्य भागमां, आत्मज मणी सुंदर जडयूं.
जग चित्रना बाह्यिक विलासे, मोह रंगें ए पडयू. ८
निज भावना प्रबळ प्रतापे, छूटसे मणी मोहथी.
सू-योग सूर्ये वियोग टळशे, सागर-सरिता योगथी. ९
सागर महीं रमती सरिता, झूलती रस रंगमां.
अमीझरणना प्रिय पानमां, डूले मधूरी अंतमां. १०
उभराय छे छलकाय छे, प्रिय ल्हेरीओ अमीझरणनी.
वहेती गंगाना मातृ झरणे, आत्म रसनी झीलणी ११
आत्म भावी प्रेम लावो, धून लगावो आत्मनी.
पीने पावो अमर झरणा, सेवना सत्तात्मनी. १२
दृश्य आलम एक दृष्टा, दृष्टियोग अनंत छे.
ज्ञान ज्ञाता ज्ञेयनी, कृतिये मधूरुं चित्र छे. १३

ए चित्रमां रंगो घणा, अवळां अने सवळां फरे.
अनंत सुख दू:ख खेलता, कल्लोलते जन्मे मरे. १४
ए दृश्यनी दृष्टिपणाना, द्रष्टना बहू रुपमां.
ए ज्ञेयनी ज्ञानत्वना ज्ञातत्वनाज नियममां. १५
बहूरुपना एकरुपमां, सृष्टि तणा सौंदर्यमां.
सागर-सरिता यूक्त ' पागल ' खेले आत्मज सूर्यमां. १६

मस्त–प्रेमनाद.

गझल–कवाली.

प्रभूनी प्रेमरस यारी, अमारी मस्त बारी छे.
अम रस यारी बारीमां, गवातां नाद भारी छे. १
जगत यारी तणा नादो, अमारां कर्ण तोडे छे.
अम अंत:नाथना नादो, अम भव बंध तोडे छे. २
जगतना नादनी रचना, जगतना भेदे रमती छे.
अम चित्त-चोरनी रचना, अम चित्त-चित्रे फरती छे. ३
अमारां नादना किरणो, अमारां दिल भाळे छे.
अमृत ए वारीना किरणो, अमदिल दाघ काढे छे. ४
अम अम-नादना बागे, सुगंधी मीठी बहेके छे.
अहा ! वायू अमारो ए, सुगंधी नित्य फेंके छे. ५

सुगंधी ल्हेरी वायूमां, वहेती अम मस्तानी छे.
अम मस्तान मस्तानी, संगें रहेली ए यारी छे. ६
मधूर रस यारीना झरणां, ऊडंतां आभे लागे छे.
खरी पडतां अमारे शीर, अमारां भय नासे छे ७
अखंड ज्योति तणा नादो, झळकतां सूर्य किरणो छे.
चळकतां सूर्य किरणोमां, गुंथातां चिद्-चित्रोछे. ८
गुंथेलां चित्रना बागे, उभी मस्तान प्यारी छे.
अमृत प्याला भरी पाती, अमर प्रेमी मस्तानी छे. ९
अखंड रागो बहू गाई, अखंड शांतीने अरपे छे.
मीठी नजरे चरण चांपी, अमोने शांत राखे छे. १०
हृदय ग्रंथी तणा बंधो, ढीलां करनारी प्यारी छे.
अम मस्तानी नादानी, अमगृह रक्षनारी छे. ११
सोंपी कूंची मस्तानोने, निर्भयता दिले धारी छे.
हवेनालेश पण परवा, "पागल" स्वच्छंद चारी छे.१२

मन ! मायाथी चेत.

भजन.

दृष्टी मात्रे जगत रचनारी, रे मन ! चेती चाल विचारी.
विविध खेल विविध एनी रचना, अणु अणु जाळ बिछावी.
ज्यां त्यां पकडे जकडे रे पळमां, दृष्टि पडे फांसी डारी. रेमन १

परणीने तरछोड पळमां, देखत हांसत भागी.
दृष्टि पडी त्यां अन्यने परणी, बनी बेठी ए संसारी. रेमन २
एक रुपे सौ गृहमां पेसे, मा बेन बनी नारी.
पिता पुत्र पति भ्रातनी संगे, एक रंगे रमनारी. रेमन ३
जुजवां रुपे रमती छिनाळी, कोई न देखत यारी.
सती कहावे भोळी नारी, जेसी बाळ कुंवारी. रेमन ४
शुरवीर नरनुं बळ हरण करे, निर्बळ हे दूःख भारी.
जग रचनामां साधु पछाडी, लंपट जाळ पसारी. रेमन ५
कलंकी बनी विश्वमां रही घूमी, निष्कलंकी फरनारी
प्रपंच जाळ रचती फरती. प्रकृतीथी पण न्यारी रेमन ६
अनंत प्रभाव भर्यो जेणे जगमां, गुप्त वाट धरनारी.
जाणे अजाणे जगत जिवोना, घाट सदा घडनारी. रेमन ७
चेती चाले पद पद दृष्टे, नित् तेथी डरनारी.
'पागल' विरल चेतन जाणे, चेतन ना डसनारी. रेमन ८

फूलनी कळीपरथी उद्भवेला विचार.

कुंडलीयो:—जो तुं आ कळी झूलती, हसती रमती छेक.
जुज वखत पछी खीलती, राखीने विवेक.
राखीने विवेक, धिरथी खुलती जाय
आपे सरस सुवास, हाथने शोभा अपाय.

देखी शुद्ध आनंद, गयूं मन मारुं पीगळी.
आधान थयां सुत्रामनां, जोई आ अद्भुता कळी. १

प्रभू पदमां को अर्पशे, को देश प्रिय धाम.
गळे आरोपी मित्रने, पूर्णज करशे हाम.
पूर्णज करशे हाम, प्रियाकर दई तूजने.
पडी आनंदनी साथ, शोभाविश मित्रकंठने.
कर आनंदने सूख, प्रेमथी प्रेमी करमां,
अहा ! धन्य अवतार, झूलतुं प्रभूना पदमां. २

तूज आयू पूरण थतां, करमाइश निज अंग
कचडाईश प्रेमी पदे, तजी दूष्टना संग.
तजी दूष्टना संग, सिधावीश तारे रस्ते.
ना साथी तूज साथ, फेंकीदे तूजने मरते.
मरतुं प्रभूपद हाथ, धर्म मित्र साथी करतां.
भोगव अक्षय सूख, पूर्ण तूज आयूं थातां. ३

बोध रुपी विचारथी. था प्रभू चरणे लीन.
मोह तजी संसारनो, अरिहंते तल्लीन.
अरिहंते तल्लीन, अंतमां साथी थाशे.
को नही धरशे हाथ, जमना मारज खाशे.
माटे धर जिन ध्यान, धारीने एकज चित्तथी.
' पागल ' चक्षु खोल, पूष्प कळीना बोधथी. ४

सर्व स्वरूपमय.

(ओधवजी संदेशो कहेजो श्यामने). ए चाल.

हदवाळीरे भटकतां जीवडा जगतमां.
ज्यां भटके त्यां एकज रुप तमाम जो.
भले भटकने घर घरमां तुं प्रेमथी.
अन्य ग्रहे छे सर्वेज एक समान जो. हदवाळी १
न ऊणुं ने अदकुं तुजने अन्यमां.
पगांगुठेथी शीरताळने भाळजो.
तेमज दृष्ट देखातुं अंतर भाळीले.
जोतां जोतां सत्य स्व-रुप जणायजो. हदवाळी २
पाताळेथी नभ सुधीनुं तूजमां
तूंय वसेलो सर्वे एकज ठामजो.
दशे दिशा व्यापेली सर्वेज तूंयथी.
कोई न खाली भरेल एकज नामजो. हदवाळी ३
अनेक देश विदेशज वसिया अंगमां.
राजा, राज, प्रजा अने धनमाल जो.
गिरी वृक्षने क्षेत्र तिरथ सौ एकमां.
स्थळ स्थळ शोध आवछे ए ख्यालजो. हदवाळी ४
खेल जगतनुं चाल्यूं अनादि काळथी.
चाले छे घटमाळ निरंतर आजजो.

शुद्ध शुद्ध रसगंधे फरतुं चक्र छे.
भेदाभेदे सकल अन्य समाजजो. हृदवाली ५
दृष्टिभेदे छे जग तुजने माहरुं.
अंतर भेदे एकज आपोआपजो.
विसरंता सौ आवे ज्ञाने ध्यानमां.
अचल शक्तिनुं खरुं तोलने मापजो. हृदवाळी ६
राम रहीम कृष्ण पारस महावीर ए
रहस्ये **स्वरुप जरूर** जणाय जो.
अंतरांतर ‘ पागल ’ शोधिलेयने
हृदवळी ‘ पागल ’ ने ना न देखायजो. हृदवाळी ७

———

अंतस्थात्म-उद्धार.

(नणदल वीरा, अधीरा जरा धीर धीर) ए चाल.

चतूरी जरा चेतीले, न मोह मन आण आण.
न मोह मन आण आण, मोह दूःख खाण खाण. चतूरी १
जगत जंजालमां जाये छे, जोबन झळहळतुं.
मिथ्या मायाना मित्रोथी, तने न को कळतुं.
करीले ‘ प्रेमनी ’ सेवाथी, सूख तुज मळतुं.
पूर्ण स्नेही थई, शिव मार्गनेज सर करतुं. चतूरी २

प्रिय मंत्रो वदीने, जग्त नाथ भोळविले.
शांत सैयामां दिले, नाथने पोढाडीरे.
मिठी मीठी उंधमां, प्रभूनुं रहस्य जाणीले.
फरी फरीं वख्त ना'वे, कां हवे गुमावीदे. चतूरी ३
देहनुं भान भूली, लेने हवे नुं मन पीछाणी.
जेना रहस्यथी, संसारे ले सूख माणी.
हर्ष शोक तजी, समवृतीने ध्याने आणी.
भजीने भावथी, पीले अमृत रस पाणी. चतूरी ४
रोपी विचारो उंडा मूळने मजबूत करीले.
पुनरपी न बने कशी ताराथी भक्तिरे.
वधेला वृक्षनुं स्नेहथी रसपान करीले.
'पागल' भज हवे थै निराभिमानी रे. चतूरी ५

जगतनुं मिथ्यापणुं.

ओढवा पहेरवा माटी, सुवाने बेसवा माटी;
खावाने पीवा माटी, जवुं तन स्थान सहु त्यागी १
जरी प्रकाश ना मलशे, हवा ते स्थळ ना मलशे;
सहुनीं भूल त्यां पडशे, जवुं तन स्थान सहु त्यागी. २

नडे ना सरदी गरमी, नडे ना आधि ने व्याधि;
नडे ना सुख दुःखाधि, जवुं तन स्थान सहु त्यागी. २
रम्यो राच्यो कुद्यो खेल्यो, भर्यो ममता तणो थेलो;
जगत् मायाने तो मेलो, जवुं तन स्थान सहु त्यागी. ४
आव्यो सहु संग तो मलवा, बेसो ना तमे दळवा,
करो यत्न ज्ञानने भरवा, जवुं तन स्थान सहु त्यागी. ५
भाई बाई माईने छोडी, नारी सुख क्षण तरछोडी;
जनक धन माल सहु छोडी, जवुं तन स्थान सहु त्यागी. ६
सहु सत्य स्नेहथी मळजो, तन्मय रुपथी भळजो;
प्रभुनुं ध्यान तो धरजो, जवुं तन स्थान सहु त्यागी. ७
मा उदरेथी जनम्या बे, एकज रकते मळया तन बे;
अनेक जनम्या छे ए वीर्ये, जवुं तन स्थान सहु त्यागी. ८
हुं तुं ना अंतर भेदे, ब्रह्मना पण छे ए भेदे;
जगत जुदुंज ए भेदे, जवुं तन स्थान सहु त्यागी. ९
एकज वीर्ये जगतने घर, समजतां जाणवो ते नर;
अण समजु अज्ञानी खर, जवुं तन स्थान सहु त्यागी. १०
सिंधुना जल बिंदुमां, असंख्या छे ए बिंदुमां;
जणाया नेत्र बिंदुमां, जवुं तन स्थान सहु त्यागी. ११
सुसमय जाय छे भाई, काल हवे खाय छे धाई;
नथी को कोनी सगाई, जवुं तन स्थान सहु त्यागी. १२

बोल्या शब्द ए ज्ञानी, 'पागल' ए शीख सहु मानी;
अतूल भक्तिनी ल्यो लाणी, जवुं पागलने सहु त्यागी १३

मनने चेतवणी.

उठी आंख खोली दे, बीजे ठाम जवानुं छे;
तन गाडीमां बल इंजिन, श्वासे श्वास लगावुं छे. १
वायु नीर रकतना कोयला, मन ड्राइवर बनावुं छे;
दशे देहद्वार खोलीने, रग रग तार देवी छे. २
फर्स्ट सेकन्ड इन्टर थर्ड, डबा तनमां जोडेला छे;
रसीदो पाप पून्योनी, आत्मा गार्डे लीधी छे. ३
ए आत्मा गार्ड छे संगे, जे नीत गाडी चलावे छे;
नोकर धर्मना संगे, ए गाडी साफ करावे छे. ४
निःस्वार्थी सुखथी बेसे, स्वार्थीने तजी दे छे;
सिफारस त्यां न कोईनी, न चाली चालवानी छे. ५
धर्म द्रव्ये टिकिट ले जे, जरुर शिवस्थान पहोंचे छे;
अधर्मे तो मळे धक्का, जगतमां नित्य भटके छे. ६
समता संग राचीने, सहु बंधन छोडी दो;
षड रिपुओ शत्रुओथी, निःस्वार्थी माल बचावी लो. ७

खरुं तुजरुप भाळी ले, जेने शिवनारी स्पर्शे छे;
जगत् निद्राथी थई जा दूर, शिद शिवस्थान खुवेछे. ८
मळ्यो मानव उत्तम तन, प्रभु भक्तिने करवान;
आत्मारंगेँ अजाण्यो ते, पशुव्रतिए जीव्यो छे. ९
जरा तुं शोच स्टीमरुाने, रचायुं स्थान क्या दमनुं;
गयो जो दम नीच रंगे, खरेखर तुं ठगायो छे. १०
जगत एक धर्मशाला छे, मुसाफिर त्यां तुं बे दिननो;
तजीने धर्मशाळाने, जरुर तुज ठाम जवानुं छे. ११
माई बाई ने भाई, न आवे साथ को धाई;
पिताने दोस्त छे जगना, तजी काया जवानुं छे. १२
निजरुप नारीना संगे, राचे मोहना भंगे;
तजी तन धननी माया, अरे आखर जवानुं छे. १३
'पागल' तज स्वार्थना बंदा, खेलाडी जगत चुनंदो;
भूपर ए रह्या ए गंदा, तजीने वाटे चाल्यो जा. १४

दिव्य प्रेम.

अमारो प्रेम न्यारो तो, अमारी नेम न्यारी छे;
अमारा प्रेमनी ए नेम, अमोने शीलनारी छे. १

अमोए प्रेम सागरमां मगनने मस्त थई फरीए;
अमीरस प्रेमनो प्यालो, अमीरस प्रेमथी भरीए. २

जगत आखुं जगत प्रेम, जगतमय थईने भटके छे;
अमारा दिलनो दिलदार, जगतने जोई अटके छे ३

जगतना प्रेमना ग्रंथो, ज्यां जो त्यांज छे फरता;
अमारा प्रेमना ग्रंथो, सदा अम अंतरे रमता. ४

जगतना प्रेमनी गांठे, वहे दिल दुःखनी धारा;
अमृत अम प्रेमना रसमां, अमारां दिल तरनारां. ५

जगतना प्रेमनी साथे, अमारो प्रेम ना मळतो;
अमारां प्रेम तत्त्वोमां, अजब एक तत्व छे भळतुं ६

अमारी प्रेम छांयामां जगत आखुं भरायुं छे;
जगतने छांय आ दिसती, अरे क्यां भूत आव्युं छे. ७

जगतना सुख ने दुःखो, अमो क्यां खोळवा जईए;
अमारी प्रेम मस्तीमां, अमो ए सर्वने सहीए. ८

अमारो प्रेम छे शूरो, अमोने जगतना भावे;
भले विश्वास राखीने, जगत अम प्रेममां आवे. ९

जगत आखुं जगतनो प्रेम, जगतमय अम थई फरीए;
अमारो प्रेम साचो तो, जगतथी ना कदि डरीए. १०

अमारो प्रेम ते जगमां, जगतनो प्रेम ते अममां;
जगत अममां अमो जगमां, अमारो प्रेम छे सहुमां. ११

भले आवो अने गावो, अमारां प्रेमनां गीतो;
अमारां प्रेम गीतोमां, अमीरस नित्य छे मीठो. १२
अमीरस प्रेमनां झरणां, पीयोने जगतने पाओ;
अहा आ प्रेम सागरना, प्रभुनो ल्यो तमे लावो. १३
प्रभुनी प्रेम मूर्तिए, अमदिल नित्य स्फूर्ति छे;
अम दिलदारनी स्फूर्ति, जगतनी मान्य मूर्ति छे. १४
पामो जगत आनद, अमारी प्रेम मूर्तिमां;
अमारामां रमे ‘ पागल ’, जगतनी प्रेम स्फूर्तिमां. १५

अहींया अने त्यां.

अहीं शुंय छे तहीं शुंय छे, ते तत्त्वने ना जाणशो;
यादी अने अंतर तणुं, ते, तो कदि न पिछाणशो. १
हसतां अने रोवां जतां, के प्रबळतां धरवा छतां;
अदृश्यने ना जाणशो, कोटी उपायो कर्या जतां. २
हसवुं अने रोवुं तजों, प्रबळता समदृष्टिमां;
जे जाणवुं ते कंई नथी, जे कंई नथी ते यादमां. ३
क्यां रोवुं छे क्यां हांसवुं, ए रीत विश्वे छे नहि;
ज्यां घटे त्यां रोवुं हसवुं, प्रबलता दिल छे सही. ४

ज्यां जन्म धार्यो में अरे, तो मरवुं ए छे नक्की;
जन्म मृत्यु निवारवाने, यत्नने हुं धरुं नक्की. ५

जोयुं बधुं जे पूर्वमां, भूल्यो अहीं पकडाईने;
ते माटे शोकज शुं करुं, प्रारब्ध मंहीज घडाईने. ६

आव्युं बधुं हवे पूर्वनुं, देखायुं दिलना चश्ममां;
दिल चश्मे विश्व रमतुं, भाळुं चश्म विकाशमां. ७

गरबुर्जमां मुज चश्म छे, मुज चश्म नित्य प्रकाश तुं;
आ चश्म आलमने जुवे, आलम त्यां छे हांसतुं. ८

आलमतणा सहु चश्ममां, आलम नित्य गाजतां;
दृश्य चश्मो भाळतां, चश्मे कदि न निहाळतां. ९

दरिआवनी ल्हेरी समी, लेरी उछळती आभमां;
अंतरमहीं मछीओ रमती, लाभमां ने कापमां. १०

अद्भुत युक्ति चश्मनी, ज्यां दिलमां आवी जशे;
चश्मने सागरनी ले री, मछीओ देखाई जशे. ११

आ चश्मशुं ने ले री शी, ने दिल शुं आलममां;
जोवा तणातुं तांतणुं, तोडो प्रभुनी यादमां. १२

ए प्रभु ए चश्म छे, दरियाव ल्हेरी ए बनी;
ए मच्छीओ सौ एह छे, यादी धरो एक नामनी. १३

आलम बनीने दिल बन्युं, ल्हेरी बनी दरीयावनी;
मच्छी बनी रमे कुदती, ए याद लेवा नामनी. १४

ए यादमां तम यादमां. सौ यादमां आलममहीं;
आलमतणी फरियादमां, पागल फरे छे यादमां. १५

जगतने नमस्कार.

जगतनी स्वार्थ दृष्टिने. अमे तो दूरथी नमीए;
अम दिल स्नेह सागरमां, अमे नित्य स्नेहथी रमीए. १
जगतना स्वार्थी बंदाओ, सदा निज स्वार्थमां भमता,
जगतना स्वार्थ भाळीने, अम दिल आंसुओ खरतां. २
अमे ज्यां स्वार्थथी डरीए, अम नजदीक आवे छे;
अमारां नेत्रनी भूलो, अरे अमने सतावे छे. ३
अमे ज्यां भाळतां कंचन, पत्थर त्यां हाथ आवे छे;
लेतां हाथमांही फूल, कांटा हाथ वागे छे. ४
अहा शुं जगत कृति छे, ज्यां त्यां नीचवृत्ति छे;
निःस्वार्थी कोइ ना मळतुं, जगतमां स्वार्थ भरती छे. ५
अमे अम दिलमां रमीए, अम दिलदारनां दिलमां;
हवे ना आजथी परवा. जईए ना जगतना दिलमां. ६
जगतनी जड चीजोने, भले ल्यो जडना प्रेमे;
जगत लेशे अने देशे. जगतना जडनी दृष्टे. ७

गरज जो लाख वारे हो, तो आवो स्वार्थ छांडीने;
नहि कां ज्यां खुशी हो त्यां, फरो जग वृक्ष दांडीमां. ८
कदि इच्छाय जो थावे, निःस्वार्थी प्रेममां न्हाजो;
प्रभुना प्रेमना गीतो, निःस्वार्थी प्रेमथी गाजो. ९
अम दिलदार छांयानो, अने जग सुख छांयानो;
कदिना मेळ तो मळतो, जग्त दिलदार छांयानो १०
जगत अम एक छांया छे, जगतने तेह माया छे;
जगतने सुख मायामां, अम सुख जग्त छांया छे. ११
अमोने बाध तो मळतो, जग्तनी छांयमां जोतां;
अमोने शांति त्यां मळती, ए माया छांयने खोतां. १२
जग जजाल कीडानी, उनी उनी आंच आवे छे;
जगतनी आंचवाळाओ, अमोने तो सतावे छे. १३
कीडाथी दूर थातामां, जगतनी आंच तो भागे;
अमारी शांति त्यां फरती, अम दिलदारनी आगे. १४
अम दिलदारमां 'पागल' भमे छे नित्य मस्तीमां;
हठावे सर्व जगने ए, खुशीथी दिल कुस्तीमां. १५

प्रभुको पानेकी राह.

जगतमें तुं मुसाफिर हे, जगतसें उठ जानां हे;
जगतकी स्वार्थ दृष्टिमें, जरुर तो मार खानां हे. १

चला रास्ते लगी ठोकर, निकलकर जान जाती हे;
पडा तन मिट्टिमें उस्कु, फुंक फुंककर जलाता हे. २
खुब फिरता हे ख्वाबो में, जनम फिर फिर गमाया हे;
जगतकी यारीमे फसके, खता दिन रेन खाता हे. ३
अरे माबाप ओर भाई, जोरु जाया न साथी हे;
सबी जन यार मतलब के, उम्र धूलमें मिलाता हे. ४
जनम पाया ए दुनियामें, मायानें सब भूलाया हे;
प्रभुके नामकी यादी, अंतर के बिच छूपाया हे. ५
सफा दिलमें बसा दिलदार, जगतकी केदमें सडता;
जगतकी केद छूटनेंसे, हमे दिलदार तो मिलता. ६
हम दिलदार यारीनें, जगतकी ना बिमारी हे;
हमारी मस्त यारीमें, निशाकी धून्दी भारी हे. ७
अमर होना तुजे जो हो, तो दिलदारीमें कर यारी;
अमृतरस यारीमें मिलता, अमीरस दे रही प्यारी. ८
हमारी प्यारी मतवाली, हमे ए दे रही लाली;
बने हम लालीमें मस्तान, हम दिलदार हमवाली. ९
जगतकी राहसें हमराह, निराली हमने पाई हे;
जगत दुःखना हमे खाता, हमे सुख अब दिखाई हे. १०
बडे विद्वान् कहेते हय, सब संसार असारा हे;
जग जंजालका हय आळ, जगत मिथ्या पसारा हे. ११

जगतसें क्या हय लेना, जगतमें क्या हय देना;
प्रभुके साथ खेल लेना, प्रभुको याद करलेना. १२
अरे यारो जगत छांडो, जगतका फंद जुठा हय;
हम दिलदार सच्चा तो, हमारा फंद सच्चा हय १३
हम दिलदारकी स्फूर्ति, हमारे दिलमें आती हय;
हमारेकु तुमारेकु, सबीकुं राह दिखाती हय; १४
सबी हो जाय जो 'पागल', तुमारे पासमें दिलदार;
जहांतक ज़गत दाने हो. तुमारे पास ना दिलदार. १५

एकाकार-भावना.

होरी काफी. (अमे तो आज तमारां)

दिलेदिल मेळव साथे, मूर्खाने भान गमार.
गळे साकर जेम नीर संगाथे, गळीपामो मन सार. दिले १
मळे जे रीते आनंद-अक्षय, मेळव रीत लगार.
बन्यो विचारी जनपद पामी, लघुमति हेठ उतार. दिले २
रक्षण करी जम निवारी, आत्मे धरिले प्यार.
जग-भार कार्य तुजनु ऊतारी, धर्म सदा मन धार. दिले ३
इन पद धाम धरिले भाई, सन्मुख ए निरधार.
नमी निजात्मे-भळी अन्यात्मे, 'पागल' ए आत्मसार. दिले ४

आत्मप्रकाश.

कालींगडो.

आतम जात तारी पीछान, केम रहे तेथी अज्ञान, ॥ आतम. ॥
पड्यो रह्यो छे उंडा कूवामां, बहार आवीने तपास,
हाथ धरीले प्रेमनो प्यालो रस मधूरुं चाख, ॥ आतम. ॥ १
दूर नजरकर अधर न सरमर, कर पकर जगनाथं,
पाप प्रकाशी पडरड पाये, धरी धर्म धनूपने हाथ. ॥ आतम ॥ २
सगां सहोदर संबंधीओ सहू, स्वारथ सरतां जाय.
आत्मानुभवे आत्मानंदे, आत्मीक ज्ञान जणाय. ॥ आतम ॥ ३
भजभज भावे भगवंत भडाभड, भक्ति भर भंडार.
'पागल' प्रमादी प्रचंडी प्रपंची, प्रभू पधिता करपार ॥ आतम ॥ ४

जगतनुं रुप खारुं छे.

पिता माता नथी तारां, बंधु बहेन छे न्यारां.
सगां दोस्तो कां कहे मारां, जगतनुं रुप खारुं छे. १

नथी लक्ष्मी अरे तारी, करे जे सौवणी यारी.
गणीले कुलटा नारी, जगतनु रुप खारुं छे. २
मळ्या माळा अने बागो, अदरनी दृष्टिय त्यागो.
हवे निद्राथी तो जागो, जगतनु रुप खारुं छे. ३
घोडा गाडी वाडी लाडी, पीयेकां जग्तनी ताडी.
घरे उंदीर बीलाडी, जगतनुं रुप खारुं छे. ४
संसारी क्षणीक सूखो, गणी आत्मा तणा दुःखो.
प्रभूविण जन्म जो लूखो, जगतनुं रुप खारुं छे. ५
हजु बाजी गमावोना, प्रभूनो प्रेम भूलोना.
षड्रिपुओथी रंगाओना, जगतनुं रुप खारुं छे. ६
यम साथे छे जावानुं, नथी तारे तो टळवानुं.
अनेक कष्टोने स्हेवानुं, जगतनुं रुप खारुं छे. ७
सदा 'पागल' रडे छेतो, जगत् कृत्ये बळे छे तो.
समजो जन सत्य छे जेतो. जगतनुं रुप खारुं छे. ८

प्रभू प्रार्थना.

आशा गोडी.

आधार एक तमारो, प्रभूजी मुने आधार एक तमारो.
कोई न पासे कोणथी बोलुं, सहू आलम छे न्यारो. प्र १

प्राणप्रीय मम नाथ नगीना, हुं तमथी रह्यो प्यासो. प्र. २

जणजणना गुण गाईने वहाला, जन्मारो केम जाशे. प्र ३

वात तमारी मनमां आवे, तम विना को कने बोलुं प्र. ४

घटघटमां प्रभु आपनी मूर्ती, तेथी हुं ने हुं भूलुं. प्र. ५

'पागल' प्रभूना पदमां लागी, विनवे आशा पूरो. प्र. ६

